

АНАЛИЗА ДРУШТВЕНОГ РАЗВОЈА И ДЕМОГРАФСКОГ СТАЊА ЗА ИЗРАДУ ПЛАНА РАЗВОЈА ОПШТИНЕ БЕЧЕЈ ЗА ПЕРИОД 2024-2030. ГОДИНЕ

1. Историја општине Бечеј

Бечеј са околином представља мултиетничку средину међусобног уважавања. Ово је средина у којој се поштују људска права, традиције и различитости без обзира на верску, националну и сваку другу припадност. На територији Општине Бечеј у службеној употреби су српски језик са ћириличким писмом и мађарски језик и његово писмо.

Први писмени помен Бечеја је из 1091. године, Бачког Петровог Села из 1092. године а Бачког Градишта из 1316. године, док је насеље Милешево изграђено након првог а Радичевић након другог светског рата. Од 1238. године до половине XVI века Бечеј је променио десетак феудалних господара. Турци су под вођством Мурата II 1439. године избили на Саву и Дунав, а Бечеј је тада припадао деспоту Ђурађу Бранковићу. Саму бечејску тврђаву на Тиси Турци су заузели 1551. године, док је већ 1552. године цела територија данашње Војводине била под Турцима. Након аустријско-турског рата, Хабзбурговци су 1702. године образовали војну границу, да би се заштитили од турских упада. Због рова (шанца) који га је окруживао, насеље се све до 1774. године звало Шанац Бечеј, када се име мења у Стари Бечеј.

Године 1757. године досељавају се прве мађарске породице, а после њих Немци, Словаци и Јевреји. Тако је дошло до велике промене националне структуре становништва, јер је на пример 1751. године Бечеј био чисто српско насеље а већ 1774. године Мађари су чинили 50% становништва.

Бечеј је био део Аустроугарске царевине све до 1918. године, када Војводина улази у састав Краљевине Срба, Хрвата и Словенаца.

После другог светског рата Бечеј је средско место све до 1955. године, када је припојен прво Врбаском а потом Новосадском срезу. Године 1955. у састав општине Бечеј улазе Милешево и Радичевић, а 1960. године Бачко Петрово Село и Бачко Градиште.

2. Демографија

Према резултатима пописа из 2022. године, у општини Бечеј има 30.681 становника, док је 2011. године било 37.351 становника. Ова разлика настала је у највећој мери услед ниског природног прираштаја и повећаних миграција грађана у земље Европске уније највише из економских разлога, односно због могућности запошљавања и живљења у бољим условима.

По подацима Републичког завода за статистику, просечна старост становника општине Бечеј је 43,83 године, при чему је просечна старост мушкараца 42,18 (15.026 мушкараца),

док је просечна старост жена 45,41 година (15.655 жена). Према подацима из пописа 2011. године, када је укупан број становника био 37.351, мушкараца је било 18.316, а жена 19.035, при чему је просечна старост била 42,5 година.

Насеље	Укупно	Мушкараца	Жена
Бечеј	19.492	9.482	10.010
Бачко Петрово Село	5.393	2.646	2.747
Бачко Градиште	4.335	2.163	2.172
Радичевић	856	431	425
Милешево	605	304	301
Цела општина Бечеј	30.681	15.026	15.655

Табела 1. Становништво општине Бечеј према полу, по насељеним местима

Извор: <https://publikacije.stat.gov.rs/G2023/Pdf/G20234003.pdf>

Детаљнија старосна структура становништва је приказана у следећој табели.

Старост	0-4	5-9	10-14	15-19	20-24	25-29	30-34	35-39	40-44
Насеље Бечеј (М)	477	498	513	522	482	544	507	656	703
Насеље Бечеј (Ж)	442	441	451	504	468	490	480	596	649
Друга насеља (М)	322	298	292	316	334	326	306	379	376
Друга насеља (Ж)	319	320	284	341	290	287	283	346	293
Укупно	1.560	1.557	1.540	1.683	1.574	1.647	1.576	1.977	2.021

45-49	50-54	55-59	60-64	65-69	70-74	75-79	80-84	85+	укупно
688	682	636	700	681	572	317	208	96	9.482
670	659	711	752	862	719	512	384	220	10.010
368	373	394	427	447	293	141	102	50	5.544
340	329	426	422	442	383	282	178	80	5.645
2.066	2.043	2.167	2.301	2.432	1.967	1.252	872	446	30.681

Табела 2. Становништво општине Бечеј по старости и полу у градској и сеоској средини

Извор: <https://publikacije.stat.gov.rs/G2023/Pdf/G20234003.pdf>

Број пунолетних грађана је 25.000, од чега у градској средини живи 16.030 становника (7.668 мушког и 8.362 женског пола) а у сеоској средини живи 8.970 становника (4.454 мушког и 4.516 женског пола).

Укупан број становника по попису из 2022. године, распоређен је на око 12.950 домаћинства, при чему је просечан број чланова домаћинства 2,37.

Евиденција Републичког завода за статистику показује да је у току 2022. године на територији општине Бечеј закључено укупно 169 бракава и 81 развод.

Према подацима из 2022. године, право на пензију по основу запослености остварило је 6.384 лица, од тога 674 инвалидске, 1.705 породичне и 4.005 старосне пензије. Поред наведеног, у категорији самосталних занатлија остварило је 515 лица а у категорији пољопривредника још 684 лица, што укупно износи 7.583 пензија у општини Бечеј.

Од 1980. године у Бечеју негативни природни прираштај је у константном порасту, односно број умрлих је константно већи од броја рођених у току једне године.

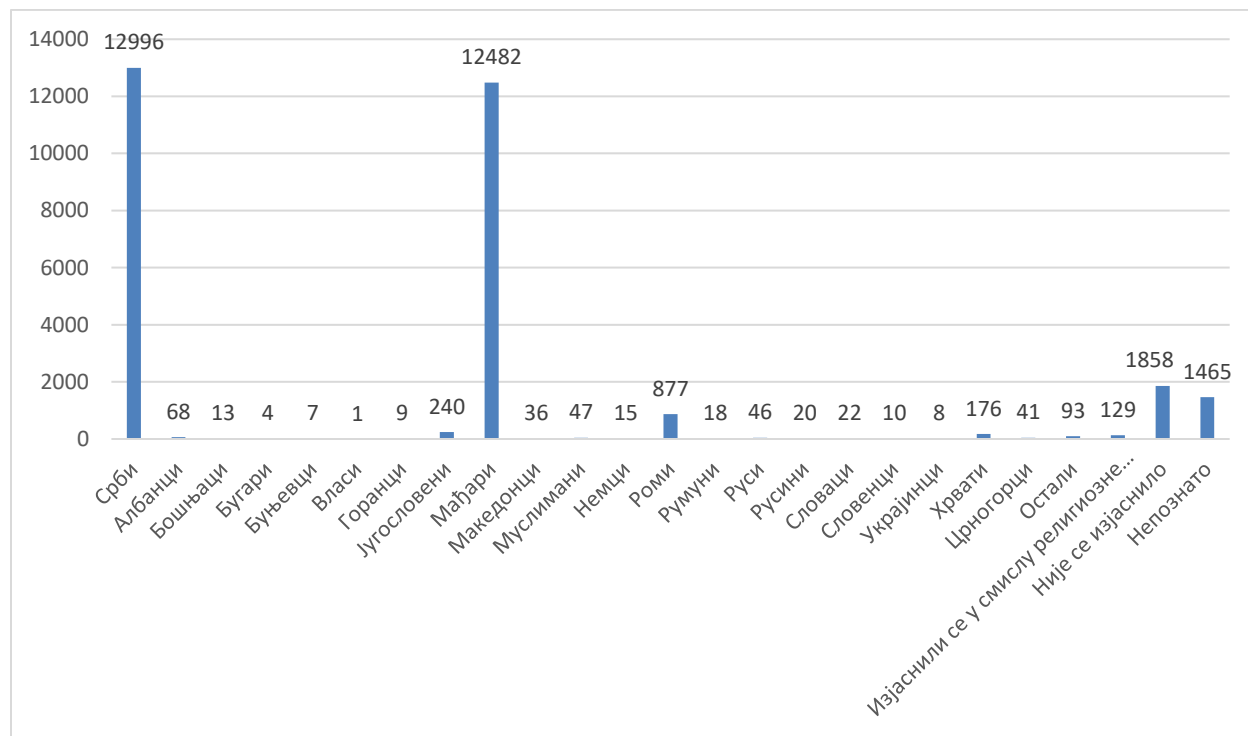
Година	Број становника	Живорођени	Умрли	Природни прираштај
2018.	35.266	342	577	-235
2019.	34.983	281	591	-310
2020.	34.675	321	632	-311
2021.	34.350	341	749	-408
2022.	30.784	286	637	-351

Табела 3. Природно кретање становништва, Бечеј

Извор: http://devinfo.stat.gov.rs/SerbiaProfileLauncher/files/profiles/sr/2/DI_Profil1_Becej_EURSRB001002003008.pdf

Према попису из 2011. године на територији општине Бечеј живело је 15.451 Срба, 17.309 Мађара, 842 Рома, док преосталих националних и етничких група и оних који се нису изјаснили има у мањем броју. Подаци из 2022. године кажу да у општини Бечеј живи 12.996 припадника српске националности, 12.482 мађарске националности, 68 припадника албанске националности и 877 припадника ромске националности. Општина Бечеј је мултинационална и мултиетничка средина, те поред наведених, у Општини живе и припадници других етничких/националних група: Румуни, Руси, Русини, Словаци,

Словенци, Украјинци, Хрвати, Црногорци, Македонци, Југословени, Муслимани, Горанци, Власи, Буњевци, Бугари, Бошњаци. За категорију „остало” се определило 93 становника општине Бечеј, док се 129 становника није изјаснило у смислу националне припадности. Подаци су остали непознати за 1.465 становника.

Графикон 1. Становништво општине Бечеј према националној припадности

Извор: <https://data.stat.gov.rs/Home/Result/3104020101?languageCode=sr-Cyrl>

Што се тиче школске спреме, у општини Бечеј више и високо образовање има 3.510 становника (13,5%), средње образовање има 13.240 становника (50,9%), основно образовање има 6.695 становника (25,7%), без школске спреме и непотпуно основно образовање има 2.548 становника (9,8%) и за 01% становника је остало непознато.

Графикон 2. Становништво општине Бечеј према степену образовања

Извор: <https://popis2022.stat.gov.rs/sr-Cyrl/vizualizacije/>

3. Оцена друштвеног развоја

У оквиру наше мултиетничке средине у којој се поштују и негују традиције и различитости, покренути су нови и унапређени постојећи музички, културни и спортски пројекти за друштвени развој заједнице.

Током целе године одвијају се концерти, фестивали, такмичења и сви други догађаји који су усклађени са интересовањима грађана.

У том смислу, догађаји и манифестације које су присутне у општини Бечеј су: Бечеј ноћу (концерти познатих музичких извођача и друге пратеће активности највеће манифестације у општини Бечеј), Бечеј фолк фест (међународни фестивал фолклора), Мајске игре

(међународни фестивал сценског стваралаштва деце и младих), БЕФЕМОН (бечејски фестивал монодраме), Контра фест (фестивал разноврсних жанрова „Rock” културе за промоцију и мање познатих брендова), Међународно такмичење „Фантаст” (музичко такмичење на шест инструмената, који се изучавају у музичкој школи у Бечеју), Дан новог хлеба тј. Свети Стефан – Szent Istvan (освештавање хлеба, музика, игра и такмичење у кувању), Гастро фест (излагање хране, пића, слаткиша и козметике, уз забавно-музички програм), Скуп олдтајмера (окупљање, паркирање возила и дружење уз музички програм), Цветна пијаца у Бечеју (окупљање узгајивача свећа ради промоције и продаје, одржава се неколико пута у току године), Бечејске зимске чаролије (манифестација обележавања новогодишњих празника уз богати програм за све категорије становништва), Палачинка фестивал у Бачком Градишту (музика, штандови и такмичење у прављењу палачинака), Војвођанска олимпијада старих спортова у Бачком Градишту (такмичење у дисциплинама из прошлости), као и много других спортских такмичења, прослава дана села и других обележавања важних датума и догађаја. У организацији манифестација и догађаја учествују сви чиниоци друштва – Општина Бечеј, Туристичка организација, Канцеларија за младе, месне заједнице, спортски клубови, културно уметничка друштва, удружења грађана и други.

4. Образовање

Као прва образовна установа са којом се становници општине Бечеј срећу, јесте Предшколска установа „Лабуд Пејовић”, која је основана 1964. године. Ова установа има за циљ образовни рад са децом од 1 године до поласка у школу како би деца упознала себе и развила своје способности и вештине социјализације. Број објеката на територији општине Бечеј у којој се спроводи васпитно-образовни рад је 13, односно 5 у Бечеју, 4 у Бачком Петровом Селу и по један у Бачком Градишту, Милешеву, Радичевићу и Пољаници. У 2023. години број деце у вртићима је следећи: у Бечеју вртић Колибри – 330, вртић Лабудићи – 94, вртић Маслачак – 95, вртић Сунчица – 108, вртић Дуга – 175, у Бачком Петровом Селу вртић Чаролија – 49, вртић др Киш – 50, вртић Келемен – 37, вртић Макади – 44, у Бачком Градишту вртић Коцкица – 116, у Радичевићу вртић Различак – 19, у Милешеву (Дрљан) вртић Лептирић – 16 и у Пољаници вртић Чирибири – 5, што је укупно 1.138 деце у оквиру предшколске установе, од чега је 802 у градском насељу и 336 у осталим насељима. Број деце преко норматива је и до 20% по вртићима – Лабудићи 12, Колибри 2, Маслачак 2, Сунчица 2, Дуга 3, Коцкица 8, Бачко Петрово Село 6, што представља укупно 35. Упркос томе, број деце која нису примљена због недостатка капацитета је 28, од чега је 10 у градском и 18 у осталим насељима. У групама у које иду и деца са сметњама у развоју имамо укупно 16 деце, распоређени су у вртићима Колибри 4, Маслачак 3, Дуга 2, Коцкица 1 и Чаролија 6 места.

У Предшколској установи васпитно-образовни рад се изводи на српском и на мађарском језику као и двојезично (српско-мађарски). Делатност Предшколске установе дефинисана је Општим основама предшколског програма, Законом о основама система образовања и

васпитања и Законом о предшколском васпитању и образовању. Предшколска установа обавља и делатност којом се обезбеђују исхрана, нега, превентивно-здравствена и социјална заштита деце предшколског узраста у складу са законом. У оквиру предшколског васпитања и образовања остварује се и припремни предшколски програм. Облици боравка који постоје су: целодневни – боравак деце од 05:30 до 16:30 часова (продужени боравак је до 16:30 часова), полудневни – преподневна смена од 07:30 до 12:30 часова и поподневна смена од 12:30 до 17:30 часова. Васпитно-образовни рад се спроводи од септембра до јуна, док се у току месеци јула и августа организују дежурне васпитне групе у појединим објектима у зависности од броја пријављене деце.

Што се тиче основношколског образовања и васпитања у општини Бечеј постоји 6 (шест) основних школа: у Бечеју ОШ „Здравко Гложански”, ОШ „Север Ђуркић”, ОШ „Петефи Шандор” и ОШ „Шаму Михаљ”, у Бачком Градишту ОШ „Светозар Марковић” и у Бачком Петровом Селу ОШ „Шаму Михаљ”, као и музичка школа „Петар Коњовић”, као додатни избор поред класичне основне школе, а која се такође налази у Бечеју. Постоје и подручна одељења: у Радичевићу ОШ „Здравко Гложански” и у Милешеву ОШ „Петефи Шандор”. Поред наведених, у Бечеју постоји школа за основно и средње образовање „Братство” за децу са сметњама у развоју. Укупан број ученика у школској години 2020/21, био је око 2.500, а сваке године школу заврши око 350 ученика (осмог разреда). Наредне године је број ученика обухваћених основним образовањем био 2.445, од чега 1.251 ученик иде у ниже (I-IV) а 1.194 у више (V-VIII) разреде. Такође, поред овог вида образовања, у оквиру ОШ “Север Ђуркић” организује се и спровођење програма за образовање одраслих, којих је према статистици DevInfo у 2022. години било 49 (31 мушкарац и 18 жена). Може се приметити да се укупан број ученика смањује, што се може сматрати последицом миграције становништва.

Смањење броја ученика који похађају школу за децу са сметњама у развоју, појављује се због инклузивног образовања, односно део ових ученика похађају типичне школе по индивидуалном образовном плану. Системом додатне дефектолошке подршке број деце са сметњама у развоју који је обухваћен је 63 (43 дечака и 20 девојчица), од којих један део иде у ШОСО „Братство”, а други иде у типичну предшколску установу и основне школе (по индивидуалним образовним плановима). Интерресорна комисија врши процену потреба детета ученика и одраслих за додатном образовном, здравственом и социјалном подршком.

Средње образовање у општини Бечеј је ограничено на Гимназију, Економско-трговинску школу и Техничку школу. У оквиру Гимназије постоје општи, друштвено-језички, природно-математички и смер за ученике са посебним способностима за спорт. Економско-трговинска школа у оквиру своје установе, има смерове четворогодишњег програма за: комерцијалисту, финансијског администратора, службеника у банкарству и осигурању и туристичког техничара, као и смерове трогодишњег програма за: трговца, конобара, посластичара и куvara. Што се тиче техничке школе, за четворогодишње

школовање на располагању имају смер за: техничара за компјутерско управљање ЦНЦ машинама, електротехничара информационих технологија и електротехничара рачунара, док за трогодишње школовање имају смер за: возача моторних возила, фризера, бравар заваривача, оператера машинске обраде и оператера машинске обраде резањем. Укупан број ученика у све три средње школе у Бечеју, прошле године је био 1.223. Сваке године око 360 ученика заврши средњу школу. Број деце обухваћене средњим образовањем за децу са сметњама у развоју и инвалидитетом је претходне године био 48 (19 мушког и 29 женског пола).

Објекти у којима се спроводи рад предшколске и образовних установа нису новијег датума и нису реконструисани у довољној мери, како би испуњавали услове за ефикасно коришћење енергије и унапређење енергетске ефикасности. Зато је потребно улагати у ову врсту јавних објеката, комплетним уређењем или појединачним мерама – замене столарије, промене котлова и система за грејање, замене кровних покривача и постављање фасаде на објектима.

Факултети и више школе у општини Бечеј не постоје. Ипак, општина Бечеј сваке године расписује јавни позив (конкурс) за доделу студентских стипендија за 60 студената који студирају у другим градовима. У последњих неколико година редовно се издвоје додатна средства, за доделу стипендије свим студентима који испуњавају услове јавног позива, што је обично још додатних 10 до 30 стипендија у зависности од године.

5. Здравство

Дом здравља „Бечеј” припада примарној здравственој заштити и као такву је обавља на територији општине Бечеј. Пацијенти којима је потребан виши ниво здравствене заштите, за секундарну здравствену заштиту регионална установа је Општа болница Врбас, а терцијарна здравствена заштита је у Новом Саду, у оквиру Универзитетског клиничког центра Војводине, Институтима у Сремској Каменици и Институту за јавно здравље Војводине, Нови Сад. Пацијенти који имају пребивалиште у Бачком Петровом Селу, због близине установе, могу да користе и здравствену заштиту на секундарном нивоу у Општој Болници Сента, иако је други округ. У дому здравља Бечеј постоје следеће службе: служба за здравствену заштиту одраслих, у оквиру које постоје одељења за кућно лечење, поливалентна патронажа и одељење медицине рада, служба за здравствену заштиту жена и деце, у оквиру које постоје одељења за предшколску децу, за школску децу и одељење гинекологије, служба за хитну медицинску помоћ, служба за здравствену заштиту и лечење болести уста и зуба у оквиру које ради и одељење дечије-превентивне стоматологије, специјалистичка служба која се састоји из одељења за радиолошку дијагностику и одељење за лабораторијску дијагностику, као и амбуланте интерне медицине, пнеумофтизиологије, оториноларингологије, офталмологије, психијатрије и физикалне медицине и рехабилитације. У оквиру установе ради и апотека, са централним

објектом апотеке у Бечеју и огранцима у Новом Селу и Бачком Градишту. Број запослених здравствених радника у Дому здравља Бечеј је: 42 доктора медицине и специјалиста, 9 доктора стоматологије, 3 дипломирана фармацеута, и 104 здравствена радника са средњом, вишом и високом стручном спремом. Према статистици, 1.000 становника у општини Бечеј лечењем покривају 1,20 лекара. Број здравствених радника у Бечеју се смањује, недостају одговарајући профили лекара специјалиста.

На територији општине Бечеј распрострањено је више објеката у којима се спроводи здравствена заштита, а то су: централна зграда Дома здравља у Бечеју, објекат дечијег диспанзера, објекат стоматологије и физикалне медицине и рехабилитације, објекти апотеке, као и амбуланте Ново Село, Радичевић, Милешево и Пољанице, здравствена станица Бачко Петрово Село и здравствена станица Бачко Градиште.

Поред државних установа, постоји и неколико приватних специјалистичких ординација у општини Бечеј, у којим се могу обавити услуге из разних грана медицине. Од државних апотека, постоје апотеке у Бечеју и Бачком Градишту, а поред њих присутно је много више приватних апотека.

Очекивано трајање живота у Бечеју према статистици Dev Info у 2022. години је 74 година за жене и 68,08 година за мушкарце. Као најчешћи узроци смрти јављају се последице кардиоваскуларних болести и карцинома.

6. Култура

Културни живот становника општине Бечеј у највећој мери одржавају и унапређују: Градско позориште, Градски музеј и Народна библиотека.

Градско позориште налази се на адреси улице Герберових број 2 у Бечеју. Капацитет позоришне сале је 330 места за седење, у оквиру које се одржавају позоришне представе, музички концерти и разне друге културне и образовне активности, као и приказивање филмова (као јединог места у Бечеју које је опремљено модерном опремом за биоскопске пројекције). У оквиру делатности Градског позоришта Бечеј постоји градска галерија за одржавање разних врста изложби и позоришни клуб као угоститељски објекат, чија се отворена башта лоцирана у дворишту Економске школе користи као летња сцена капацитета 150 седећих места. Градско позориште има 4 ансамбла (омладинска и дечија) са којима раде професионални редитељи и чије се представе налазе на репертоару у Бечеју, али и на гостовањима у другим градовима и фестивалима, на којима често освајају велики број награда. Фестивали који се одржавају у позоришту у Бечеју су: дечији фестивал Мајске игре (који се одржава већ 64 године) и фестивал монодраме БЕФЕМОН (који се одржава 10 година). Такође, Градско позориште је суорганизатор фестивала „Бечеј ноћу”, док је Културно уметничко друштво „Ћидо” које ради у оквиру позоришта организатор „Бечеј фолк фест”-а. Просечно се у току једне године, у Градском позоришту

одржи око 40 позоришних представа, 60 филмских пројекција, 10 музичких концерата, 250 проба за 4 ансамбла и 10 преосталих културних активности (изложбе, фестивали, књижевне вечери и слично). Послужење пићем у оквиру Позоришног клуба омогућено је током целе године. Број посетилаца позоришта у току једне године је око 10.000.

Градски музеј у Бечеју основан је 1953. године за прикупљање, чување, стручну обраду и излагање музејског материјала од значаја за нашу територију. Током свог постојања сакупљено је око 16.500 предмета. Музеј се налази на адреси улице Главна број 25 у Бечеју, а кустоси који раде у њему су кустос-етнолог, археолог, историчар и историчар уметности. Потребна је реконструкција објекта, како би се омогућило функционисање Музеја у будућности.

Народна библиотека- Бечеј, са огранцима у Бачком Петровом Селу, Бачком Градишту и Радичевићу, располаже књижном фондом од 89.115 књига и публикација на српском, мађарском, енглеском и другим језицима. У просторијама Библиотеке се такође организују и различите програмске активности, попут – књижевних сусрета, промоција, радионица, предавања, мултимедијалних презентација, изложби и других дешавања у области књижевности, уметности и науке. Међу најпознатијим програмима Библиотеке издавају се редовне годишње активности: Библио игре (од 2011. године), Недеља центлмена (од 2017. године), Такмичење у препричавању бајки (од 2007. године), квалификације за зонску смотру рецитатора „Песнице народа мог”, Музички камп за децу и младе (од 2018. године) и двојезични поетски конкурс за децу и младе „Заједно – Együtt” (од 2020. године). У току године, Библиотека у просеку одржи 480 догађаја, и има преко 2.800 регистрованих корисника библиотечких услуга.

Поред наведених установа културе у Бечеју постоји родна кућа браће Тан, која има функцију спомен-куће и културног центра. Како је Тан Мор био познати сликар, а Тан Карољ научник хемичар, у Спомен кући „Тан” налази се галерија слика и 28 научних експоната који приказују законе природе и других појава из области физике. У оквиру овог простора, посетиоци могу да уживају у ликовној галерији и да на кратко постану истраживачи и познаваоци науке, а такође простор се може користити за разне изложбе, презентацију радова савремене уметности и друге активности.

У оквиру Историјског архива Сента 1986. године, као пословна јединица архива, основан је Одсек за архивску грађу у Бечеју, Ова установа има циљ да заштити архивску грађу и регистратурски материјал, што се у Бечеју врши у објекту који је у све лошијем стању. Поред тога, постоји и проблем недостатка слободног магацинског простора за преузимање нове архивске грађе.

На територији општине Бечеј постоји више културно-уметничких друштава (КУД), која се баве фолклорним и модерним плесом. КУД „Ђидо” је најпознатије у општини Бечеј, поред извођачког ансамбла има и посебне групе за децу и старије грађане, а у његовом саставу постоји: оркестар, женска певачка група „Берегиње” и секција за израду ношњи „Прело”.

Поред њега, постоје КУД „Лоле” Бачко Петрово Село, КУД „Берам” Бачко Градиште и КУД „Бранко Радичевић” из Радичевића. КУД „Ђидо” осим што наступа ван граница наше државе, такође организује и међународни фестивал фолклора у Бечеју, па сваке године гостујући ансамбли долазе из свих делова света на наступе у оквиру „Бечеј фолк фест”-а.

Мађарско културно друштво „Петефи Шандор” основано је у циљу организовања културног живота становника мађарске националности и очување њихове традиције. Организују се секције за све узрасте – хорови народних песама, рецитаторске секције, сликарске секције, као и фолклорни оркестар и фолклорне и модерне плесне групе. Поред њих, носиоци сличних активности су КУД „др Киш Имре” из Бачког Петровог Села и КУД „Куташ Пуста” из Дрљана.

У Бечеју су активна два црквена хора, „Свети Георгије” при Православној и „Shola contura” при Римо-католичкој цркви, као и градски хор при позоришту и дечији хор „Бубамаре” који је израстао у музички центар. У популарној музици као представници Бечеја познати су Тања Бањанин и бенд „Ева Браун”, али је у новије време присутан све већи број младих бендова који добијају прилику да се прикажу на разним манифестацијама у општини Бечеј.

Интересе националних мањина у општини Бечеј штите национални савети националних мањина, који одлучују о појединим питањима из области културе, образовања, обавештавања и службене употребе језика и писма.

Културно наслеђе у општини Бечеј може се представити следећим: Римокатоличка црква из 1830. године, Српска православна црква из 1858. године која је посвећена Светом великомученику Георгију, зграда Градског позоришта из 1861. године, зграда Општинске управе – задужбина Баронице Еуфимије Јовић из 1881. године, Устав – стара преводница на ушћу Великог бачког канала (Дунав-Тиса –Дунав) у Тису из 1900. године и родна кућа Богдана Дунђерског из 1904. године (дата у легат Матици Српској).

Осим наведених објеката, као део непокретног културног добра – Старо језгро Бечеја-Трг „Погача”, многи објекти у централној зони насеља Бечеј који припадају овој просторно-историјској целини из XIX и XX века, налазе се под одређеним нивоом заштите од стране Покрајинског завода за заштиту споменика културе из Петроварадина. У току 2023. године остварена је сарадња са надлежним Заводом, на пројекту инвестиционог одржавања кровног покривача и сат-куле на градској кући у Бечеју.

7. Спорт

У свету спорта Бечеј је познат по успеху ватерполо клуба Бечеј, који је 2000. године на турниру „Final four”-а у Бечеју постао првак Европе. Такође, фудбалски клуб Бечеј је 1994. године био члан прве савезне лиге.

У општини Бечеј постоји 71 спортска организација (клуб, удружење, друштво), од чега су 3 територијална спортска савеза. Савез спортова општине Бечеј са седиштем у улици Зелена бр. 11, има основни циљ да буде на услузи спортским клубовима. Општина Бечеј на основу Правилника о одобравању и финансирању програма којим се остварују потребе и интереси грађана у области спорта у општини Бечеј („Службени лист општине Бечеј” бр.7/2017), одобрава средства спортским организацијама. У 2023. години укупно је одобрено око 19 милиона динара за 45 организација у општини Бечеј.

Централно место за бављење спортом је Спортски центар у Бечеју на адреси улица Зелена број 30, којим управља Установа за спортску и културну активност омладине „Ђорђе Предин-Баца”. У оквиру спортског центра поред спортске хале, налази се и затворени ватерполо базен, а поред спортског центра на отвореном је олимпијски базен димензија 50x25м са водом из градског водовода и 3 мања „жута” базена са геотермалном водом. У близини спортског терена налази се Горански парк у којем се налази трим стаза и теретана за вежбање у природи, док се у близини парка налазе мањи терени за фудбал, кошарку, као и неколико терена за тенис.

Друго место по важности је локација фудбалског терена у Бечеју, где се планира изградња спортског комплекса који ће се састојати од неколико спортских терена, за сада је изграђен само један - помоћни фудбалски терен са вештачком травом. Реализовано је и ограђивање будућег спортског комплекса и постављање електроенергетских инсталација. Када спортски комплекс буде у потпуности завршен, постоји могућност да буде главно место у граду за спортске активности.

Треће место би био „Партизан” у којем су просторије Спортског савеза Општине. У овим просторијама и спортској сали тренира неколико спортских клубова, док се на два отворена терена у дворишту могу одржавати спортска дешавања и рекреативно бавити спортом.

У већини насељених места постоје отворени терени за бављење спортом, у највећој мери фудбал и кошарка.

Што се тиче школског спорта, односно бављења спортом у оквиру школских часова, у свим насељеним местима постоје добри услови за одржавање часова физичког васпитања, како у отвореном тако и у затвореном простору у оквиру школе. Локална самоуправа подржава и организује такмичења у школском спорту на општинском нивоу.

8. Социјална заштита

У складу са Законом о социјалној заштити („Сл.гласник РС”, бр.24/2011), Центар за социјални рад општине Бечеј на адреси улица Зелена број 80 у Бечеју, обезбеђује грађанима права од општег интереса која се финансирају из буџета Републике Србије, а то су право на: новчану социјалну помоћ, додатак за помоћ и негу другог лица, помоћ за оспособљавање за рад, смештај у установу социјалне заштите, смештај у другу породицу и друге услуге социјалног рада.

Из буџета Општине Бечеј, према Одлуци о правима у социјалној заштити из надлежности општине Бечеј („Сл.лист општине Бечеј”, бр.20/2020), финансира се право на: једнократну новчану помоћ, накнаду трошкова сахране корисника новчане социјалне помоћи, путне трошкове и исхрану пролазника, помоћ у кући и кућну негу, коришћење услуга саветовалишта, привремени смештај у прихватну станицу, народну кухињу и дневни боравак за децу и младе са сметњама у развоју. Поред наведених, Центар за социјални рад решава и друге захтеве грађана за остваривање права из области социјалне заштите, заштите породице, помоћи породици и старатељства. Од 2020. године услуге помоћ у кући и личних пратилаца од Центра, преузела је општина Бечеј, која ову услугу поверава лиценцираним пружаоцима наведених услуга.

Категорије лица које могу добити ове услуге су: лица материјално необезбеђена и неспособна за рад и привређивање, способни за рад и привређивање који су се нашли у стању тренутне социјалне потребе, стара изнемогла хронично оболела, лица без адекватног породичног старања, лица ментално ометена у развоју и други. Наведене услуге могу се добити у виду новчаних средстава и обезбеђења адекватног смештаја. Укупан број евидентираних корисника Центра за социјални рад у 2022. години је био 4.638, од којих је 2.049 особа мушког и 2.589 особа женског пола. Старосна структура корисника је: 1.295 деце 0-17 година, 488 младих 18-25 година, 1.954 одраслих 26-64 година и 901 старих изнад 65 година. Број породица које остварују право на новчану социјалну помоћ је око 1.000, а на евиденцији Центра у току 2022. године се налази 2.003 грађана општине Бечеј из категорије материјално угрожених лица и 611 деце. Центру се у току 2022. године обратило 249 лица која су била у потреби за домским или породичним смештајем, док је регистровано 172 лица жртава насиља, занемарених лица или у ризику од занемаривања. Центар је признао 1.455 захтева за једнократну новчану помоћ од поднетих 1.569, као и 50 захтева за туђу негу и помоћ од поднетих 78. Највећи број социјалних давања је на подручјима Бачког Петровог Села, Бачког Градишта и III Месне заједнице. Једна од новијих услуга је саветовалиште за брак и породицу, која се пружа директно доласком у просторије Центра или путем телефона, тако је у току 2022. године од стране стручних радника пружено 205 услуга саветовања грађанима општине Бечеј (32 деце, 45 младих особа, 89 одраслих и 39 особа из категорије старих лица).

На крају 2022. године евиденција показује да укупно 1.500 породица прима дечији додатак, од којих 1.480 прима дечији додатак узимајући у обзир укупан месечни прихода, а 20 за случај када дете остварује право на додатак за помоћ и негу другог лица.

Укупан број породица са децом са сметњама у развоју и инвалидитетом је 100.

У оквиру буџета општине Бечеј за 2023. годину, финансирање услуга социјалне заштите предвиђено је следећим средствима: 28.000.000,00 динара за услуге личних пратилаца, 15.000.000,00 динара за услуге помоћи у кући, 31.449.000,00 динара за услуге народне кухиње и 10.506.231,00 динара за услуге дневног боравка за децу и младе са сметњама у развоју (од којих је 8.618.231,00 динара добијено од Министарства за рад, запошљавања, борачка и социјална питања). Све наведене услуге социјалне заштите пружају се од стране лиценцираних лице, без листе чекања корисника на услуге.

Центар за социјални рад Бечеј има организовану 24-часовну приправност, ради извршења неопходних интервенција. Озбиљан проблем који се појавио у 2020. години је затварање прихватне станице Геронтолошког центра Бечеј, што доводи до немогућности хитног збрињавања лица која се нађу у таквој потреби (посебно у зимском периоду). У општини Бечеј не постоји прихватна станица, сигурна кућа или други објекти где би се у случају насиља у породици, жртва могла сместити на дуже време. Центар за социјални рад у оваквим случајевима пружа психосоцијалну и материјалну помоћ - у виду једнократне новчане помоћи. Број пријављених случајева породичног насиља према женама у 2021. години је био 118, док је насиље према деци пријављено 24 пута.

Такође, Центар нема обезбеђен адекватан простор за реализацију виђења деце са родитељима/сродницима у контролисаним условима. У току 2022. године регистровано је 60 деце жртава насиља и занемаривања, 60 деце са неадекватним родитељским старањем и 233 деце чији се родитељи споре око вршења родитељског права. Тренутно општина Бечеј располаже са 36 хранитељских породица, чији су капацитети попуњени. Број деце и младих који су били на евиденцији Центра за социјални рад Бечеј је износио 1.783, од којих 611 потиче из материјално угрожених породица. Број корисника дечијег додатка је 820. Да би се смањио број деце са проблемима у понашању и/или која се налазе у сукобу са законом, Центар улаже максималне напоре у раду са малолетним починиоцима кривичних дела, кроз сарадњу са родитељима и другим установама. Такође, Полицијска станица у Бечеју спроводи семинаре у циљу превенције непожељног малолетничког понашања, обрађујући теме: дроге, деликвенције, оснаживање младих, свест о саобраћају и друге.

У општини Бечеј постоји Штаб за ванредне ситуације, који у ванредним ситуацијама сазива председник Општине, а чине га следеће службе: Полицијска станица у Бечеју, Војни одсек, Подручна ватрогасна спасилачка јединица Бечеј, Црвени крст, Дом здравља Бечеј, ЈП Водоканал, ЈП Комуналац, Центар за социјални рад Бечеј, Геронтолошки центар Бечеј и чланови општинског већа. Свака служба добија задатке из својих надлежности,

док се средства за рад обезбеђују из буџета општине Бечеј. Такође, Општина Бечеј је донела одлуку о организацији јединице цивилне заштите опште намене преко добровољног ватрогасног друштва, за потребе оперативног деловања у акцијама заштите и спасавања људи и материјалних добара на простору општине.

Друга установа од изузетне важности за социјалну заштиту је Геронтолошки центар Бечеј, који је намењен за смештај одраслих и старијих лица, који услед старости, физичких и менталних потешкоћа, захтевају континуиран надзор и негу, а немају породичну подршку или су капацитети породице недовољни за обим потребне неге, као и за кориснике уредног психофизичког статуса којима је смештај лични избор. Своју делатност обављају на 3 локације, главни објекат у Синђелићевој улици са 127 смештајних места, дом „Сретен Главашки” у центру града са 29 места и дом у Бачком Петровом Селу са 27 места.

Смештај се врши по упуту, односно решењу надлежног центра за социјални рад, мада постоји могућност уговарања директно са корисницима. Укупно 184 места на три локације, смештено је услед прилагођавања броја кревета и квадратуре у одређеним собама, како би се капацитет соба ускладио са Правилником о минималним стандардима за пружање услуге. Смештајни капацитети су организовани у виду једнокреветних, двокреветних, трокреветних и четворокреветних соба. Собе су одвојене за мушкарце и жене. Собе су опремљене свим потребним елементима намештаја, телевизором а дозвољено је и доношење предмета које лично значе кориснику и које ће оплеменили животни простор. Остали услови за кориснике услуга су прилагођени, од кретања уз додатна помагала, непостојања препрека и постављања приступних рампи објекту. Оброци за све кориснике се припремају у кухињи централног објекта у Синђелићевој улици у Бечеју. Кухиња је савремена и испуњава захтеване стандарде, па се у њој храна припрема уз постојање јеловника који се планира на недељном нивоу. У току 2022. године извршен је пријем 77 нових корисника, од којих је било 26 мушкараца и 51 жена. Такође, од укупног броја корисника, већи је број жена, самом чињеницом из пописа да је број старијих жена већи од броја мушкараца, јер су корисници најчешће доби између 65 и 80 година. Финансирање смештаја корисника се врши делимично или у целости од стране корисника, као и делимично или у целости из буџета Републике Србије за лица која немају довољне или никакве приходе. Корисници у највећој мери имају контакте са сродницима. Стручни рад у станови се одвија кроз услуге социјалног рада (пријем, третман, отпуст) и радно-окупационе и терапеутске активности (очување физичких и менталних капацитета). Услуге здравствене заштите у установи пружа један лекар и 12 запослених медицинских техничара. Медицинско особље, укупно 12 медицинских техничара у сарадњи са неговатељицама, покривају 24 часовну здравствену заштиту корисника. Геронтолошки центар је кроз анонимно анкетање корисника услуга, добио потврду да је ниво задовољства висок.

9. Млади

Најзначајнији покретач промена и напретка у свим развијеним срединама и друштвима јесу млади. Задовољни, образовани и финансијски самостални млади људи су ти који се залажу за изградњу успешних и напредних друштава. По попису из 2022. године на територији општине Бечеј живи око 4.904. особа старости између 15 и 29 година, од чега је 2.524 мушкараца и 2.380 жена.¹ На нивоу општине Бечеј положај младих јесте унапређен у односу на претходну Стратегију развоја али не у довољној мери, јер не постоји адекватна системска брига о младима.

Општина Бечеј нема документ јавне политике којим се на целовит начин утврђују стратешки правци деловања у области омладинске политике и бриге за младе, односно нема израђен акциони план, иако је претходни истекао крајем 2021. године и није урађена евалуација овог документа.

Савет за младе општине Бечеј је формиран у јануару 2021. године са укупно 7 чланова. Скупштина општине Бечеј је дана 12. децембра 2021. године усвојила измене Одлуке о оснивању Савета за младе по којој ово тело у даљем раду треба да броји 9 чланова, а јавни позив није расписан. Савет за младе тренутно броји 4 члана због чега није функционалан, јер нема кворум и чије седнице нису одржане више од годину дана. О одржаним седницама нису објављени записници на основу којих би се могао утврдити рад Савета.

Из наведених разлога спровођење омладинске политике на територији општине Бечеј није стратешко и системско, већ се активности од стране локалне самоуправе реализују по ad hoc принципу што дугорочно не може дати адекватне резултате, иако се из буџета општине Бечеј издвајају значајна средства.

Општина Бечеј има систематизовано радно место координатора и тренутно је на основу уговора ангажовано лице које обавља послове координатора.

Канцеларија за младе општине Бечеј учествује у организацији и активностима за младе у партнерству са другим установама, у областима – образовања, културе, спорта, здравља и заштите животне средине. У простору који користи Канцеларија за младе а које се налази у центру Бечеја, организују се: радионице, предавања, пројекције филмова, активности разних секција, удружења и организација, све у циљу развоја омладине Бечеја.

Новије време у животу младих донело је повећани ризик од појаве физичких и психичких проблема, односно физичка неактивност изазива повећану гојазност, а трендови који се пласирају у друштву и све што их прати, утичу на њихово психичко здравље.

Организовањем омладинских клубова, посебно у сеоским срединама, повећан је квалитет слободног времена младих, односно кроз ова окупљање и дружење смањује се асоцијално понашање.

10. Развијеност невладиног сектора

У општини Бечеј има укупно 166 удружења, организација, друштава и других облика цивилног окупљања, које називамо невладин сектор, а који има за циљ остварење заједничких интереса и вредности, када их државни систем не подржава у довољној мери.

Тако се на списку регистрованих удружења налазе: ватрогасна, ловачка, ауто-мото друштва, удружења која брину о осетљивим групама становништва (инвалиди, борци, ментално оболели, глуви, оболели од шећерне болести, пензионери, жене, деца и други) и удружења која се баве одгајањем животиња (пчелари, птице и других), као и много других различитих удружења.

Једна од организација која позитивно утиче на здравље грађана је Црвени крст Бечеј. Својим активностима пре свега на организовању добровољног давања крви, представља важну карику у функционисању заједнице. У току године акције доброволног давања крви се организују осам пута у Бечеју и по три пута у Бачком Градишту и Бачком Петровом Селу. Број пријављених грађана се повећава и по једном организованом термину у Бечеју прелази 100 давалаца крви.

Поред раније наведених културно-уметничких друштава, једно од најактивнијих је Бечејско удружење младих. Ово удружење од свог оснивања 2010. године, активно учествује у побољшању полагаја младих у општини Бечеј, што су од 2012. године унапредили додатним оснивањем портала „Мој Бечеј” са циљем да објективно извештавају о проблемима у локалној заједници. Поред тога што су на овај начин постали веома познати у широј заједници, Бечејско удружење младих већ традиционално у сарадњи са општином Бечеј и Канцеларијом за младе, спроводи акцију „Буџет по мери грађана – И ти се питаш!”, која за циљ има веће укључивање грађана у процес доношења одлука, информисање грађана о буџетском процесу и повећање транспарентности рада локалне самоуправе.

11. Финансирање друштвених делатности из буџета општине

Скупштина општине Бечеј је донела одлуке о регресирању трошкова боравка деце у предшколској установи и то 50% за децу из породица које остварују право на дечији додатак, а 100% за децу из породица која остварују право на новчану социјалну помоћ, за децу са сметњама у развоју или децу са инвалидитетом, и за трећи или четврто дете по реду рођења у једној породици.

Дана 21.8.2023. године, донета је нова Скупштинска Одлука о бесплатном вртићу за сву децу, односно о праву на накнаду укупних трошкова боравка деце у Предшколској установи „Лабуд Пејовић” за децу код којих родитељ/законски заступник, подносилац захтева за регресирање боравка детета о коме се непосредно брине није већ остварило ово

право по другом основу (по Закону о финансијској подршци породици са децом) и уз услов да је држављанин Републике Србије који има пребивалиште на територији општине Бечеј, односно избегло или интерно расељено лице које има бораиште на територији општине Бечеј.

Општина Бечеј сваке године поред обезбеђивања средстава за доделу студетских стипендија и регресирања трошкова свакодневног превоза у међумесном саобраћају, такође расписује појединачне конкурсе за удружења у области социјалне заштите, омладинске политике, манифестација, јавног информисања и осталих корисника. Поред наведеног, такође у 2023. години одобрено је 19 милиона динара за годишње програме спортских клубова, којима се задовољавају потребе и интереси грађана у области спорта у општини Бечеј.

СПИСАК СКРЕЋЕНИЦА

КУД- Културно уметничко друштво

ЈП- Јавно предузеће

СПИСАК ТАБЕЛА

Табела 1. Становништво општине Бечеј према полу, по насељеним местима

Табела 2. Становништво општине Бечеј по старости и полу у градској и сеоској средини

Табела 3. Природно кретање становништва, Бечеј

СПИСАК ГРАФИКОНА

Графикон 1. Становништво општине Бечеј према националној припадности

Графикон 2. Становништво општине Бечеј према степену образовања